

act:onaid

$$6 + 6 = 12$$

$$2 + 1 = 3$$

$$3 +$$

RÄKNA MED FATTIGDOM

Hur internationella skatteregler håller folk i fattigdom

KORT OM ACTIONAID

ActionAid är en internationell hjälporganisation som sedan 1972 har arbetat i nära relation med fattiga och utsatta för att tillsammans med dem hitta vägar ut ur fattigdomen. I alla projekt och kampanjer har vi alltid störst fokus på kvinnor och flickor. Vårt arbete når idag 13 miljoner människor i över 40 länder. I maj 2006 öppnade ActionAid ett kontor i Sverige.

ACTIONAIDS VISION

En värld utan fattigdom och orättvisa där varje individ kan leva ett värdigt liv.

ACTIONAIDS UPPDRAG

Att arbeta med fattiga och utsatta människor för att utrota fattigdom och orättvisa.

ACTIONAIDS MÅL:

Kvinnor och flickor ska få makt att säkra sina rättigheter.

Fattiga och utsatta människor och samhällen ska utöva sina rättigheter.

Medborgarorganisationer runt om i världen ska kämpa för rättigheter och rättvisa.

Stater och deras myndigheter ska vara ansvariga och demokratiska och ska skydda och stärka mänskliga rättigheter för alla.

DENNA RAPPORT är en översättning och sammanfattning av ActionAid Internationals rapport "Accounting for poverty - How international tax rules keep people poor". För mer information besök www.actionaid.se

BILD PÅ OMSLAGET: Susan Agondeze i Katasenywa grundskola i Masindi, Uganda. Gobalt behövs 18 miljoner nya lärare till 2015 för att kunna nå målet med en allmän skola - med mer skatteintäkter skulle fattiga länders regeringar själva kunna betala för dem.

INLEDNING

Kapitalflykt är ett stort hinder för fattigdomsbekämpningen i världen. Över 65 procent av kapitalflykten sker inom den kommersiella sektorn. I finanskrisens spår har skatteparadisen och internationella skatteregler fått ny uppmärksamhet. Det har dock i mångt och mycket handlat om vad vi i den rikare delen av världen förlorar på dem, inte vad de innebär för världens fattiga.

Skatteflykt, både laglig och olaglig, innebär en stor förlust av resurser för utvecklingsländer. Resurser som behövs för att bekämpa fattigdom och hunger. År 2000 enades världens regeringar, fattiga som rika, om åtta ambitiösa men fullt uppnåbara mål, för att bekämpa världens fattigdom till år 2015 - de så kallade millenniemålen. Målen inkluderar bland annat att halvera hungern, uppnå grundskoleutbildning för alla och stoppa spridningen av hiv/aids. Trots dessa ambitiösa mål nådde antalet hungrande i världen över 1 miljard år 2009.

Många institutioner har en roll att spela i fattigdomsbekämpningen, men det är först och främst ett lands regering som bär ansvaret för att se till att den egna befolkningens mänskliga rättigheter respekteras,

främjas, och uppfylls. Detta gäller inte minst kvinnor och flickors rättigheter i utvecklingsländer, eftersom kvinnor och flickor utgör majoriteten av de fattigaste och mest utsatta. För att ha en chans att uppnå många av millenniemålen krävs betydande investeringar i den offentliga sektorn i fattiga länder, exempelvis i form av fler lärare och läkare.

Omkring 75 miljoner barn i grundskoleåldern världen över går i dag inte i skolan. Enbart i Afrika söder om Sahara uppskattar man att det krävs minst 3,8 miljoner nya lärare för att uppnå millenniemålet om grundskoleutbildning för alla till år 2015. Globalt krävs omkring 18 miljoner nya lärare mellan 2004 och 2015.

När det gäller hälso- och sjukvård uppskattar Världshälsoorganisationen (WHO) att det finns ett globalt underskott om 4,3 miljoner sjukvårdsarbetare. Underskottet är mest kännbart i utvecklingsländer där behovet av sjukvård är som allra störst. Afrika har tillgång till mindre än 3 procent av världens sjukvårdspersonal och mindre än 1 procent av världens ekonomiska resurser.

"En av de viktigaste frågorna för vår kontinent är att hitta lösningar för att befria afrikanska länder från sitt biståndsberoende och sina skulder. En ofrånkomlig förutsättning för detta är ökade möjligheter att mobilisera inhemska resurser."

African Tax Administrators' Forum, Pretoria 2008

"Betala dina skatter, befria ditt land"

Slogan för Kenyas skattemyndighet

"Skatter är nyckeln till att öka vår legitimitet och vår möjlighet att fatta våra egna beslut."

Mary Baine, generalkommissionär på Rwandas skattemyndighet, 2009

VAD BÄTTRE SKATTEREGLER SKULLE INNEBÄRA

I låg- och medelinkomstländer genereras en mycket mindre del av nationalinkomsten genom skatter än i rika. Genomsnittet för så kallade låginkomstländer är mindre än 15 procent, men i många länder är det betydligt mindre än så. Det kan jämföras med att skatter i genomsnitt utgör 37 procent av nationalinkomsten i världens rikaste länder.

Trots att det kommer att dröja innan fattiga länder kan mäta sig med de rikare när det gäller skatteintäkter, finns tydliga exempel på att det med politisk vilja och externt stöd kan hända mycket på bara några år:

- Rwanda fyrubblade sina skatteintäkter mellan år 1998 och 2006
- Uganda ökade andelen skatt av sin BNP från 7,2 procent till 12,6 procent på bara drygt tio år
- Sydafrikas skatteintäkter utgör i dag 29 procent av BNP jämfört med 24 procent år 2001

ActionAid har beräknat att om alla utvecklingsländer hade möjlighet att få in 15 procent (vilket är en allmänt accepterad miniminivå) av sin BNP i skatter, skulle man sammantaget kunna säkerställa minst 198 miljarder US dollar per år. Det är mer än det totala biståndet från den rika världen till den fattiga. Om fattiga länders regeringar använde dessa inkomster enligt sina internationella åtaganden skulle det räcka och bli över för att uppnå millenniemålen.

Ett lands skattesystem har stor betydelse för relationen mellan medborgare och stat. Hur en stat använder sina skatteintäkter är minst lika viktigt som hur man genererar dem. Effektivt använda kan de åtgärda de mest extrema orättvisorna i ett samhälle. En av världens mest uppenbara orättvisor är den mellan kvinnor och män. Kvinnor och flickor utgör ofta majoriteten av de fattigaste i utvecklingsländer och av de 75 miljoner barn som inte går i skolan är ett övervägande antal flickor. I Afrika söder om Sahara där aids är som mest

utbredd utgör kvinnor mer än 60 procent av dem som lever med sjukdomen. Globalt sett är majoriteten av kroniskt hungriga kvinnor. Ett progressivt och effektivt skattesystem måste ta hänsyn till den genusdynamik som präglar fattigdom. Offentliga resurser behöver styras till sådant som kvinnor och flickor är mest beroende av om deras mänskliga rättigheter ska tillgodoses. Att skolvgifter tas bort, vilket skedde i Uganda 1997, har visat sig leda till att många fler flickor går i skolan.

ActionAid arbetar med att stärka människors ekonomiska förståelse och möjlighet att ställa sina makthavare till svars för att möjliggöra ett mer effektivt beslutsfattande och för att resurser ska spenderas där de verkligen behövs. Genom att mobilisera, utbilda på lokalnivå, och utveckla strategier utifrån fattiga människors egna behov, ger vi människor möjlighet att ställa sina makthavare till svars och uppmärksamma korruption.

Skatt i procent av BNP år 2007

Låginkomstländer		Medelinkomstländer		Höginkomstländer	
Bangladesh	8	Brasilien	36,6	Frankrike	43,6
Kenya	18	Indien	9,3	Sverige	48,2
Madagaskar	11,4	Indonesien	11,3	Storbritannien	36,6
Rwanda	13,6	Sydafrika	29,1	USA	28,3

ATT TA FRÅN DE FATTIGA...

Globaliseringen av vår ekonomi har inneburit nya möjligheter för företag och individer att undgå att betala skatt i utvecklingsländer. Det gör det svårt att säkra den inkomstbas som är nödvändig för ett lands utveckling. Skatteflykten kan gå till på olika sätt och genom en mängd olika metoder. Ett av de största hindren för att förebygga och avslöja fall av skattesmitning är svårigheten att hitta information om företags ekonomiska verksamhet över landsgränser. Det är ett resultat av de låga kraven på att redovisa information och bristen på samarbete mellan skattemyndigheter. Problemen blir extra stora när skatteparadis är involverade, eftersom sekretess är en del av idén med skatteparadis. Skatteparadisen lockar bland annat med banksekretessen som deras rättssystem erbjuder och kräver ytterst lite information om företags ägarstruktur. Det skapar förutsättningar för skatteplanering och skatteflykt att blomstra.

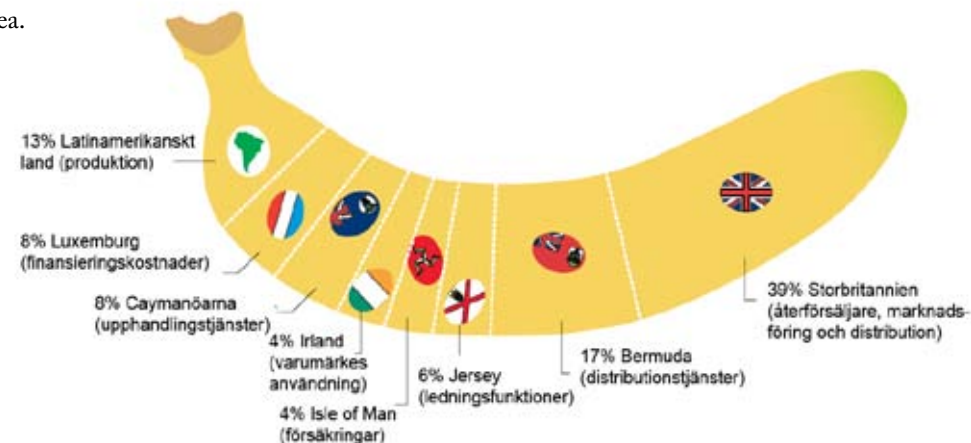
Individer kan flytta pengar till ett konto i ett annat land och undvika att berätta om sina tillgångar för den egna skattemyndigheten. Men hur fungerar det för multinationella företag som är stora verksamheter med många människor inblandade och som har krav på sig att tillhandahålla årliga redovisningar? Multinationella företag kan flytta och fördela sina vinster mellan dotterbolagen inom koncernen genom så kallad internhandel med varor och tjänster, en process som är svår för skattemyndigheter att följa upp och granska. Många multinationella företag har en komplex organisationsstruktur med hundratals dotterbolag, varav ett betydande antal kan vara förlagda till skatteparadis. Genom internhandeln kan olika dotterbolag i samma koncern handla med varandra och på så sätt flytta vinster

till exempelvis dotterbolag i skatteparadis. På så sätt minskar man beloppen man är skyldig att betala i skatt. Det här systemet gör att företag i hög grad själva kan bestämma var de vill göra sina vinster och förluster. Sextio procent av världshandeln beräknas vara internhandel.

Vissa företag utnyttjar systemet ytterligare genom att manipulera priserna och ta under- eller överpriser när man handlar med sig själv, så kallad manipulerad internprissättning. Detta är en av de vanligaste metoderna att smita från skatter. OECD:s riktlinjer mot internprissättning är utvecklade för att förhindra att man manipulerar priser på varor och tjänster vid handel inom den egna koncernen. Men det är svårt att använda reglerna i praktiken och det är i princip omöjligt för utvecklingsländers skattemyndigheter att ifrågasätta företags internprissättning eller företagsstruktur. Tvister om internprissättning kan bli långdragna och kostsamma, något fattiga länder inte har kapacitet till. Ett exempel på en rättsprocess mellan en skattemyndighet och ett multinationellt företag är den mellan British American Tobacco och skattemyndigheten i Sydkorea.

2006 dömdes British American Tobacco av en domstol i Korea att betala 33 miljoner pund i skatter och avgifter. Fallet gällde utnyttjande av internprissättning. Genom att importera cigaretter till överpriser genom ett holländskt företag flyttades vinster ut ur Sydkorea. Men själva komplexiteten i internprissättning gör att många företag kommer undan med att medvetet manipulera sina internpriser. Resultatet är en betydande ekonomisk förlust för fattiga länder.

Nedan är ett exempel som The Guardian publicerade 2007 för att illustrera internprissättningen i bananindustrin. Omkring hälften av vinsten från försäljning hamnar varken i produktions- eller konsumtionslandet, utan i ett antal skatteparadis som fakturerar andra bolag i koncernen för sina tjänster. The Guardian beräknade att världens tre största bananföretag betalade i genomsnitt 14 procent skatt på sina vinster trots att de allihop hade sina huvudkontor i USA där företagsskatten är 35 procent.

Andra exempel på internprissättning för att minska sina skatter är läkemedelsföretagen GlaxoSmithKline och AstraZeneca som har flyttat patent till Puerto Rico och Irland. Oljeföretaget Shells varumärke är på samma sätt registrerat i Schweiz. Inkomster från den här typen av immateriella tillgångar kan regleras genom licenser med ett utomstående bolag. Ofta betalar dock företag inom koncernen som använder patenten eller varumärket royalties till systerbolaget som äger dem. Därmed flyttas koncernens vinster dit varumärket finns registrerat. Och vem vet egentligen exakt hur mycket ett varumärke kostar?

Exakt hur mycket utvecklingsländerna förlorar i skatteflykt är svårt att beräkna. Forskningsinstitutet Global Financial Integrity (GFI) har uppskattat att det år 2006 försvann mellan 471 och 506 miljarder

US dollar från utvecklingsländer bara på grund av manipulerad internprissättning. Nätverket Tax Justice Network uppskattar att regeringar världen över förlorar 255 miljarder US dollar i skatteintäkter årligen. Även lågt räknat smiter alltså företag varje år från skatt motsvarande mer än det samlade globala biståndet. Skatteflykten är möjlig delvis på grund av att regeringar inte helt och fullt kan granska inkomster kom görs utomlands eller över gränser. På global nivå finns två förslag som åtminstone kan vara början till lösningar på problemen: land-för-land-redovisning och automatiskt informationsutbyte. De krav som finns för multinationella företags ekonomiska redovisning gör det svårt att få grepp om deras företagsstruktur och fördelningen av ekonomisk verksamhet. Sådan information är en förutsättning för att analysera om skatteplaneringen alls är laglig eller ej. The International

Financial Reporting Standards (IFRS) som är den allmänt accepterade internationella standarden för redovisning i börsnoterade företag, kräver endast att multinationella företag redovisar sin verksamhet per koncern. Information om individuella dotterbolag och länder är hopslagna och döljer därmed effektivt all internhandel.

Krav på multinationella företag att redovisa sina resultat för varje land man är verksam i skulle göra det möjligt för civilsamhället, media och myndigheter att granska och avslöja fall av skatteflykt. Företag skulle vara tvungna att försvara och förklara sin skatteplanering offentligt och riskera att bli föremål för utredning. Det skulle både förhindra skattesmitning och fungera som verktyg för att följa upp och bekämpa den.

VAD ÄR ETT SKATTEPARADIS?

OECD menar att ett skatteparadis kan karaktäriseras av en kombination av fyra faktorer:

1. Ingen eller endast nominell beskattning
2. Brist på effektivt informationsutbyte med andra skattemyndigheter
3. Brist på transparens och insyn i hur deras skattesystem är uppbyggt
4. Inga krav på att substantiell verksamhet i skatteparadiset

Även om skatteparadis ofta är små länder som fungerar som finansiella offshore-centrum, är det värt att notera att finanscentrum i

Storbritannien, USA, Irland och Nederländerna också har attribut som kan klassa dem som skatteparadis. Till följd av detta finns i Nederländerna omkring 20 000 "postboxföretag" utan någon egentlig ekonomisk verksamhet.

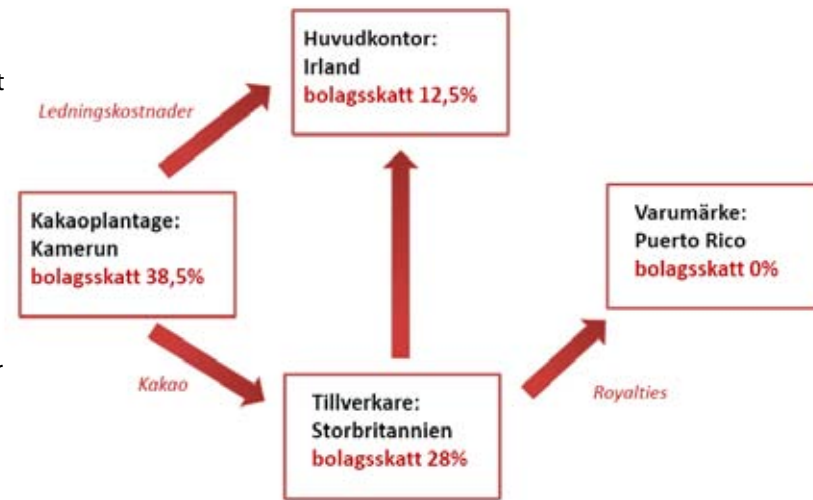
I vissa fall används dotterbolag i skatteparadis för verklig ekonomisk verksamhet men i många fall har bolagen liten eller ingen fysisk närvaro i landet. På en och samma adress på Caymanöarna, Ugland House, finns 18 857 företag registrerade. Bland dem dotterbolag till Coca Cola, Intel och andra välkända multinationella företag.

INTERNPRISSÄTTNING OCH MANIPULERAD INTERNPRISSÄTTNING

Här följer ett förenklat exempel på ett mindre multinationellt chokladföretag. Företagskoncernen som helhet inklusive huvudkontoret är registrerat på Irland där bolagsskatten är 12 %. Företagets huvudsakliga verksamhet består av ett eget kakaoplantage i Kamerun och en brittisk fabrik som företaget äger. Det brittiska dotterbolaget köper kakao från sitt systerbolag i Kamerun och båda bolagen betalar en avgift till huvudkontoret för de tjänster som koncernen tillhandahåller som till exempel ledningens arbetstid, ekonomitjänster, och personalfrågor. Företagets varumärke ägs av ett annat dotterbolag i Puerto Rico, ett amerikanskt territorium undantaget federala skatter. Dotterbolaget i Puerto Rico låter det brittiska bolaget betala royalties för att använda varumärket.

Handel mellan dotterbolag som dessa är normen för de flesta multinationella företag. Svårigheterna ligger i att avgöra vad som är ett rimligt pris för kakaon, management och varumärket. Oberoende bolag skulle förhandla fram ett pris baserat på marknadsvärde, så att båda parter var nöjda. Men eftersom bolagen tillhör samma koncern påverkar inte priset den övergripande vinsten för koncernen som helhet.

På grund av att skatten är olika i de olika länderna har företaget en drivkraft att minska vinsten som deklarerats i Kamerun där de skulle beskattas högre och öka vinsten som deklarerats i Puerto Rico och på Irland där skatterna är lägre. Det här uppnås genom att det brittiska dotterbolaget köper kakao till ett pris under marknadsvärdet och att royalties och avgifter för management är höga vilket gör att man maximerar vinsten för bolagen som "säljer" de tjänsterna.

Det finns vissa regler som syftar till att reglera företags internprissättning. OECD:s Model Tax Convention innefattar en princip som innebär att transaktionerna mellan bolag i samma koncern måste skötas på samma sätt som om det vore mellan oberoende företag (armslängdsprincipen). Många länder kräver att företag har dokumentation över sin internprissättningspolicy. För företag med stor internhandel kan dokumentationen kring verksamheten bli extremt komplicerad och tusentals sidor lång. Att bedöma om ett företag agerar i enlighet med armslängdsprincipen eller ej blir svårt att avgöra, inte minst när det handlar om tillgångar så som varumärken.

BESKATTNING ÖVER LANDSGRÄNSER

När ett företags eller en individs vinstgenererande verksamhet sträcker sig över flera länder, vilken regering ska då få dra fördel av skatten de är skyldiga att betala? Olika länder hanterar den här frågan på olika sätt. När vinst genereras i ett land och företaget är registrerat i ett annat finns två olika principer för hur länder kan avgöra hur företaget ska beskattas:

1. Vinsterna ska beskattas i det land där de genereras
2. Vinsterna ska beskattas i det land företaget är registrerat

Principerna kommer i konflikt med varandra när båda länder vill beskatta samma företag. För att förhindra detta har många länder, även utvecklingsländer, avtal om dubbelbeskattning med varandra för att bestämma hur skatter ska delas. Men det stora antalet avtal och regler för beskattning har också skapat möjligheter för företag och individer att utnyttja systemet.

Många avtal mot dubbelbeskattning hindrar utvecklingsländer från att beskatta inkomster och vinster gjorda i det egna landet då beskattningsrätten getts till landet där den utländska skattebetalaren är skriven eller registrerad. Regler för bolagsregistrering som inte inkluderar krav på att verklig ekonomisk verksamhet

lockar företag till skatteparadis. Skatteparadiserna, med sina nätverk av fördelaktiga avtal mot dubbelbeskattning och låga skattenivåer kan därför användas som mellanled för skatteundvikande investeringar i utvecklingsländer.

Principen om att vinsterna ska beskattas i det land där de genereras skulle gynna utvecklingsländerna bättre eftersom multinationella bolag ofta är verksamma i dessa länder men registrerade på annat håll. Utvecklingsländerna skulle gynnas av ett skattesystem som ger större rätt till det land där inkomsterna uppstår och vinsterna faktiskt görs att kräva ut skatt, och som kräver att bolagsregistrering är tydligare kopplat till ekonomisk verksamhet.

Strukturen för multinationella företags investeringar i utvecklingsländer gör det svårt för utvecklingsländerna att stå fast vid sin rätt att beskatta vinster genererade inom sina landsgränser. Pressen av att ha ett investeringsvänligt klimat har lett till att avtal mot dubbelbeskattning blivit ett verktyg som fattiga länder använder för att konkurrera om investeringar. Resultatet är en kapplöpning mot botten där fattiga länder tvingas ge upp sina beskattningsrättigheter för att förbli attraktiva för utländska investerare.

SKATTEKONKURRENS – EN KAPPLÖPNING MOT BOTTEN

Att använda skattelättnader för att tävla om investeringar har varit en viktig del i fattiga länders utvecklingsstrategier i många år. Det har förespråkats, inte minst av Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken, att alla länder, särskilt utvecklingsländer måste erbjuda multinationella företag skattelättnader för att inte skrämja bort utländska investeringar. Kanske det tydligaste exemplet är Världsbanken och PriceWaterhouseCoopers årliga "doing business" indikatorer. De har sedan 2006 innefattat en ranking av länder utifrån uppskattningar av vilken total skattenivå ett företag kan räkna med att behöva betala i landet. Filosofin är att "lägre skatter för företag leder till mer ekonomisk aktivitet". Strategin har förpassat länder till att konkurrera med varandra på investerarnas marknad. Begreppet skattekonkurrens används ofta för att förklara hur länder tävlar om investeringar genom att sänka sina skatter eller erbjuda skatterabatter. Det är självklart så att skattesatser och skattelättnader spelar en viss roll i företags investeringsbeslut. Men skattekonkurrens kan vara ett missvisande begrepp när man använder det i bemärkelsen att länder "säljer" sina skattesystem till företag som "köper" dem på en marknad liknande den för företag. Liknelsen blir absurd eftersom företag som förlorar sin konkurrenskraft går i konkurs och det kan världen inte tillåta att hela länder gör. Skatter kan inte ses som en transaktion som regleras av marknadskrafter utan som en social skyldighet. Om

en regering bestämmer sig för att sänka skatter eller erbjuda skattelättnader måste det vara i linje med deras nationella utvecklingsstrategi och botten i en offentlig debatt.

Den huvudsakliga långsiktiga skattelättnad utvecklingsländer vanligtvis erbjuder företagen är en sänkning av bolagsskatten. Skatterabatter, reducerad eller ingen vinstskatt, och/eller inga tullavgifter de första åren, är andra exempel. Skattelättnader kan stå utvecklingsländer dyrt. Under 2008-2009 gav Indien bort 11,4% av sina totala skatteintäkter (£ 8,8 miljarder) för att tillmötesgå företag. Reduktioner i royalties för gruvverksamhet i Zambia kostade £35 miljoner i uteblivna intäkter mellan 2004 och 2006. Skatterabatter omges dessutom ofta av hög sekretess, vilket kan leda till misstankar om korruption. I slutändan är det fattiga människor som drabbas eftersom förlorade skatteintäkter betyder ett högre skatteuttag av befolkningen och mindre resurser till offentlig service.

Det finns motstridiga uppgifter om huruvida skattelättnader av det här slaget är effektiva för att attrahera utländska investeringar. Medan det finns visst belägg för att skattesatser delvis påverkar investeringsbeslut kan man ifrågasätta kvalitén och storleken på investeringarna. I värsta fall kan det leda till att små inhemska företag skadas vilket ytterligare

skadar landets möjligheter till skatteintäkter. "Utländska investerare som är den primära målgruppen för de flesta skattelättnader, baserar sitt beslut att gå in på en ny marknad på en hel rad olika faktorer... av vilka skattelättnader ofta är långt ifrån den viktigaste", enligt en rapport från IMF från 2001.

Det är det enskilda landets regering som ansvarar för att utveckla skattesystem som genererar tillräckliga inkomster för att finansiera offentliga investeringar och ge en rättvis fördelning. När en regering överväger att erbjuda skattelättnader bör den sträva efter att hitta en balans mellan att attrahera investeringar och att generera inkomster som kommer fattiga människor till del.

SKATTEMYNDIGHETER, EN VÄL VÄRD INVESTERING

En annan anledning till låga skatteintäkter i många utvecklingsländer är att skattemyndigheter har för lite ekonomiska och personella resurser. I Bangladesh har motsvarigheten till Skatteverket (National Board of Revenue) inte haft möjlighet att anställa några nya kvalificerade handläggare på över 20 år.

Med politisk vilja och betydande investeringar i resurser och expertis kan skattemyndigheter förbättra ett lands skattebas avsevärt. Med utländsk hjälp har Rwanda byggt upp kapaciteten av sin skattemyndighet och på åtta år fyrdubblat sina intäkter. Trots det användes år 2005 endast 1,7 procent av det bilaterala biståndet som avsatts för administration av offentliga sektorn till att förbättra skattemyndigheter.

Fattiga människor är de som har mest att tjäna på ett väl fungerande skattesystem. De betalar minst av sin inkomst i skatt och är de som har störst behov av sociala trygghetssystem.

પ્રશ્ન 3

પ્રશ્નકોષ્ટક

① $5x + 4x + 2x = 10$

② $5p + 2p + p = 1p$

③ $9a + 7a + a = 10$

EN RIKEMANSKLUBB – ALLA LÄNDER MÅSTE GÖRAS DELAKTIGA

För att bekämpa skatteflykt och förhindra att fattiga länder måste konkurrera om att sänka sina skatter, krävs ett globalt regelverk utvecklat för att gynna även fattiga länder. För närvarande finns inget globalt organ som har det politiska mandatet, legitimiteten eller den tekniska expertisen som är nödvändig för att åstadkomma detta. Arbetet kring detta har påbörjats inom G20 och OECD, men båda organisationerna har stora problem med representativitet. Även om de kan bjuda in utvecklingsländer att delta så är de fortfarande ”rikemansklubbar”.

Regionala initiativ som African Tax Administrators Forum har stärkts och har inte dragit sig för politiska deklARATIONER. Det är ansträngningar som måste stödjas. Det bästa vore om ett samarbete kring skatter hanterades av ett representativt organ med politiskt mandat från alla länder. Som ett första steg borde alla regeringar stödja FN:s skattekommitté och ge den ett tyngre politiskt mandat och mer resurser.

Skatt är en grundläggande politisk fråga och alla regeringar måste ta ansvar för att förändra det nuvarande globala system som ger åt de rika på bekostnad av de fattiga.

REKOMMENDATIONER

Skatteflykt och uteblivna skatteinkomster i utvecklingsländer är globala problem som inga enskilda länder kan hantera på egen hand. Det behövs internationella samarbeten och överenskommelser. ActionAid arbetar såväl enskilt som tillsammans med andra organisationer för att stoppa skatteflykt från utvecklingsländer. Här har vi sammanfattat våra rekommendationer:

LAND-FÖR-LAND-REDOVISNING

- Nuvarande internationella rapporteringskrav, International Financial Reporting Standards (IFRS), som endast kräver att företag redovisar sina vinster och kostnader som koncern gör det svårt att upptäcka fall av skatteflykt. Om man införde krav på redovisning per land i IFRS skulle det bli lättare för civilsamhället, media och skattemyndigheter att avslöja fall av skatteflykt.
- OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) har blivit ombedda att undersöka möjligheterna för krav på redovisning per land. OECD ska under 2010 rapportera tillbaka till G20 och FN.

BÄTTRE INFORMATIONSUTBYTE MELLAN SKATTEMYNDIGHETER

- Skattemyndigheter i utvecklingsländer måste kunna få information från sina motsvarigheter i andra länder, så att de kan göra sig en bild av ett företags och individers finansiella transaktioner världen över. Även där det finns ett avtal om informationsutbyte mellan två länder har skattemyndigheter i dag ingen automatisk rätt till information. De måste bevisa att informationen de efterfrågar absolut är relevant för deras administration eller granskning och själva lägga fram en stor mängd dokument för att styrka detta.
- Pågående diskussioner inom G20 och OECD måste resultera i ett globalt multilateralt skatteinformationsutbytesavtal, dvs ett avtal mellan samtliga länder och inte enbart två parter emellan. Avtalet måste lägga grunden för ett globalt system av automatiskt informationsutbyte med motåtgärder om det inte efterlevs. Avtalet bör innefatta en robust översynmekanism för att utvärdera fördelarna för utvecklingsländer och även inkludera möjligheter till förändringar om det bedöms som nödvändigt.

STÖRRE BESKATTNINGSRÄTT FÖR UTVECKLINGSLÄNDER

- Ett skattesystem som ger större rätt till det land där inkomsterna uppstår och vinsterna faktiskt görs att utkräva skatt och som bygger på att bolagsregistrering är tydligare kopplat till ekonomisk verksamhet, skulle gynna utvecklingsländerna bättre.
- Regeringar bör se till att de avtal mot dubbelbeskattning som de ingår har en bra balans mellan att generera skatteintäkter och att attrahera investeringar som kommer fattiga människor till del. Utvecklingsländer bör genom FN:s skattekommitté, gemensamt förespråka FN:s modellavtal mot dubbelbeskattning, ett avtal som tar större hänsyn till utvecklingsländers behov.

BESKATTA FÖRETAG RÄTTVIST

- Regeringar bör ha som ambition att hitta en bra balans mellan att generera skatteintäkter och att attrahera investeringar som kommer fattiga människor till

del när man beslutar om bolagsskatter och erbjuder skatterabatter. De bör avstå från att bevilja skatterabatter om det inte finns välgrundade bevis för att liknande initiativ gynnat fattiga människor.

- Internationella organisationer så som Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken bör stödja länder i deras ansträngningar att stoppa kapplöpningen mot botten.

- Företag bör inte använda ekonomiska eller politiska påtryckningar för att få skattelättnader från utvecklingsländers regeringar. Det minsta de kan göra är att följa OECD:s riktlinje II (5): "Avstå från att söka eller godta undantag som inte är medräknade i det system av lagar eller förordningar som avser miljö, hälsa, säkerhet, arbete, beskattning, ekonomiska stimulansåtgärder eller andra frågor."

INVESTERA I SKATTEMYNDIGHETER

- Utvecklingsländer bör investera tid, pengar och politisk vilja i att stärka sina skattemyndigheter.

Rika länder och internationella givare borde öka finansieringen och den tekniska kompetensen som finns tillgänglig för utvecklingsländer som efterfrågar hjälp med kompetensutveckling. Det är viktigt att utvecklingsländer får det stöd de behöver för bygga upp kapacitet för att hantera de stora volymer information som de skulle få motta och vara tvungna att själva bidra med genom ett automatiskt informationsutbyte mellan skattemyndigheter.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

- Det bästa vore om ett samarbete kring skatter hanterades av ett representativt organ med politiskt mandat från alla länder. Som ett första steg borde alla regeringar stärka FN:s skattekommitté. Skatt är en grundläggande politisk fråga och alla regeringar måste ta ansvar för att förändra det nuvarande globala system som ger åt de rika på bekostnad av de fattiga.

act:onaid

RODDARGATAN 15
116 20 STOCKHOLM

www.actionaid.se